**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
**КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет **Педагогічний**

**Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій**

**СИЛАБУС**

# Основи формування комунікативної компетентності молодшого школяра

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Спеціальність А3 Початкова освіта
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2025 року.

Івано-Франківськ – 2025

| 1. Загальна інформація | |
|---|---|
| **Назва дисципліни** | Основи формування комунікативної компетентності молодшого школяра |
| **Викладач** | К.пед.н., доц. Максименко Н.Б. |
| **Контактний телефон викладача** | 099 5258410 |
| **E-mail викладача** | nataliia.maksumenko@cnu.edu.ua |
| **Формат дисципліни** | Очний/заочний |
| **Обсяг дисципліни** | 3 кредити ECTS, 90 годин |
| **Посилання на сайт дистанційного навчання** | http://www.d-learn.pnu.edu.ua |
| **Консультації** | Кожен вівторок, 15.00, С. Бандери,701 |

**2. Анотація до навчальної дисципліни**

*Предметом* вивчення навчальної дисципліни є процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності учнів на уроках навчальних предметів мовно-літературної освітньої галузі.

Методологічною основою дисципліни виступають: Державний стандарт початкової освіти, Концепція Нової української школи, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту».

Означений курс пов'язаний з такими навчальними дисциплінами: методика навчання української мови в початковій школі, сучасна українська мова з практикумом, педагогіка, дитяча література з методикою літературного читання, психологія, педагогічні технології.

**3. Мета та цілі навчальної дисципліни**

Метою курсу *є* - озброєння майбутніх учителів початкової школи знаннями про інноваційні технології формування комунікативної компетентності молодших школярів; розвиток у них здатності реалізовувати компетентнісний підхід у процесі навчання учнів української мови та літературного читання.

Основними цілями вивчення дисципліни є - формування в здобувачів освіти уявлення про:

-теоретичні основи комунікативної компетентності молодших школярів;

- мовлення як основний засіб спілкування;

-мовленнєвий етикет як сукупність правил, які відображають форми й особливості мовлення;

- вербальні та невербальні засоби спілкування;

- засоби формування комунікативної компетентності молодших школярів.

У процесі вивчення дисципліни студенти мають оволодіти вміннями: формувати комунікативну компетентність школярів на уроках української мови та літературного читання засобами дидактичних ігор, лінгвістичних казок, нестандартних уроків, інтегрованого та диференційованого навчання.

**4. Програмні компетентності та результати навчання**

Загальні компетентності:

**ЗК-3.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

**ЗК-6.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

**СК-2.** Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

**СК-6**. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій

**СК-7.** Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення мовно-літературної галузі Державного стандарту початкової освіти

**Програмні результати навчання**:

**ПР-04.** Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та

письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

**ПР-6.** Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної).

**ПР-07.** Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання

**ПР-9.** Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

**ПР-17.** Формувати критичне мислення та інфомедійну грамотність учнів початкових класів.

**ПР-18** Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

**ПР-19.** Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції і проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти, та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

**5. Організація навчання**

Обсяг навчальної дисципліни

| Вид заняття | Загальна кількість годин |
|---|---|
| лекції | 10 год |
| практичні заняття | 20 год. |
| самостійна робота | 60 год. |

Ознаки навчальної дисципліни

| Семестр | Спеціальність | Курс (рік навчання) | Вибіркова дисципліна |
|---|---|---|---|
| 7 | 013 Початкова освіта | 4 | |

Тематика навчальної дисципліни

| Тема заняття | кількість год. | | |
|---|---|---|---|
| | Лекції | Практичні заняття | Самост.роб. |
| Тема 1. Формування комунікативної компетентності молодших школярів на уроках української мови як педагогічна проблема. Теоретичні основи комунікативної компетентності учнів початкової школи. Вимоги до формування комунікативної компетентності молодших школярів у нормативних документах: Державному стандарті початкової освіти і Типових освітніх програмах мовно-літературної освітньої галузі. | 2 | 4 | 10 |
| Тема 2. Мовлення як основний засіб спілкування. Мовленнєвий етикет як сукупність правил, які відображають форми й особливості мовлення. Вербальні та невербальні засоби спілкування. | 2 | 4 | 10 |
| Тема 3. Дидактичні ігри як засіб формування комунікативної компетентності учнів. | 2 | 2 | 10 |
| Тема 4. Лінгвістична казка як засіб вивчення мовного матеріалу, розвитку творчої уяви учнів, формування їхніх комунікативних умінь і навичок. | 2 | 4 | 10 |
| Тема 5. Нестандартні уроки в системі активізації комунікативної діяльності учнів початкової школи. | 2 | 4 | 10 |
| Тема 6. Формування комунікативної компетентності | | 2 | 10 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| учнів засобами інтегрованих уроків. | | | |
| ЗАГ. | 10 | 20 | 60 |

| 6. Система оцінювання навчальної дисципліни | |
|---|---|
| Загальна система оцінювання навчальної дисципліни | Вид контролю – залік.<br>Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою.<br>Максимальна кількість балів – 100.<br>Практичні заняття – 60 балів.<br>Інд. завдання (РГР, Реферати) 20 балів<br>Контроль самостійної роботи 20 балів |
| Вимоги до письмових робіт | Чіткість та правильність виконання, орфографічна грамотність, логіка побудови висловлювань |
| Семінарські заняття | Максимальна оцінка – 100 балів |
| Умови допуску до підсумкового контролю | Виконання всіх запланованих робіт |
| Підсумковий контроль | Форма контролю – залік.<br>Форма здачі – комбінована (усна, письмова). |

**7. Політика навчальної дисципліни**

Письмові роботи: завдання відображенні в системі дистанційного навчання.

Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf

Неформальна освіта: Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf

**8. Рекомендована література**

**Базова**

1.Вашуленко М.С, Дубовик С.Г. Українська мова і читання : підруч. для 2 класу для закладів загальної середньої освіти( у 2-х частинах). Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019.
Частина 1. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_01.pdf
Частина 2. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_02.pdf
2.Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] (у редакції від 26.02.2021) http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
3.Закон України «Про освіту» (у редакції від 01.01.2021) – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
4. Новий Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018р.
5.Максименко Н.Б., Барило С.Б., Бай І.Б. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до фахової діяльності засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії
*Наукові інновації та передові технології.* Серія «Педагогіка». 10(38) 2024. С. 645-655. DOI https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-645-656

6. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред.Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
7. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ: Літера ЛТД, 2012. 364 с.
8.Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» Наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020 р.
9. Салига Н.М., Максименко Н.Б., Єгорова І.В. Використання можливостей музейної педагогіки у формуванні світоглядної культури майбутніх педагогів. *Суспільство та національні інтереси.*5 (5). 2024. С. 375-386. DOI https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-5(5)-375-385
10.Стандарт вищої освіти України (Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь – бакалавр. Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність - 013 Початкова освіта (23.03.2021). https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzheni-standarti-vishoyi-osviti
11. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2, 3-4 класи. Київ: ТД «Освіта-Центр +», 2018. 340 с.

**Допоміжна**

1. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-методичний посібник) Тернопіль : Мандрівець, 2013. 104 с.
2. Байдюк Л. Теоретичні передумови формування основ читацької компетентності молодших школярів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету.* 2022. Вип. 3. 11 с.
3. Бех М. Особистісно-орієнтовані технології навчання в початковій школі. *Початкова школа*. 2017. № 6. С. 16 – 19.
4. Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення ситуаціїуспіху у навчальній діяльності молодшого школяра. *Початкова школа.* 2017. № 11. С. 1-4.
5. Богданець-Білоскаленко Н., Шумейко Ю. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом до підручника «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2». *Початкова .школа*. 2020. С. 26-29
6. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах *Початкова школа*. 2015. № 3. С. 56-58.
7. Васильєва О. Реалізація технології діяльнісного методу на уроках у початковій школі. *Початкова школа* 2018. № 4. С. 38-40.
8. .Вашуленко О. Методичні рекомендації щодо роботи за новим підручником «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2». *Початкова школа.* 2020. №9. С.14-20.
9. Дуб І. Розвиток інтелектуальних умінь молодших школярів у процесі навчання. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: збірник матеріалів V Міжнар.наук.-практ. Інтернет-конференції. Вінниця, 2021. С. 183-185.
10.Євтушик Н., Ставілова Н. Бінарний урок (позакласне читання та музичне мистецтво) у 3 класі. *Початкова школа.* 2018. № 6 . С 28-32.
11.Захарійчук М. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом з української мови до підручника «Українська мова та читання. 3 клас » Частина 1. *Початкова школа.* 2020. № 9. С. 20-26.
12.Інновації у роботі вчителя початкових класів: виклики і реалії НУШ: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, Україна, 14 квітня 2020 року). Львів: Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. 203 с.
13. Кабельнікова Н. Подолання фонематичних помилок на початкових етапах оволодіння навичками письма. *Початкова школа*. 2017. № 4. С. 36-39.
14.Колот М. Творчі види робіт на уроках української мови. *Початкова школа*. 2018. № 3. С.15-18

15. Мочульська Л. Використання дидактичних ігор на уроках української мови і математики урок. *Початкова. школа.* 2017. № 6. С. 20-23.
16. Сударик О. Особливості розвитку інтелекту учнів початкової школи засобами ігрових технологій. *«Освітній альманах»*: збірник студентських наукових праць. Львів, 2022. С. 221-224.
17. Охріменко Л. Організація групової роботи учнів під час вивчення української мови в початкових класах. *Початкова школа*. 2017. № 2. С. 10- 14.
18. Прозорова Л. Творчі різнорівневі вправи з української мови для розвитку уваги, логічного та дивергентного мислення учнів. *Початкова школа*. 2017. 5. С.36-39.
19. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції «Нова українська школа». *Початкова школа.* 2017. № 8. С.1-4
20. Ярош Н. Групові методи роботи на уроках у початковій школі. *Початкова .школа*. 2018. № 6 . С. 50 -54.

Викладач: Максименко Н.Б., доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій